

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasov, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi si Dumineca.
Pretulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. v. a. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu **XLI**

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 20.

Dumineca, 12/24 Martiu

1878.

Votarea creditului de 60 milioane.

Brasov, 23 Martiu 1878.

Delegatiunile au votatu creditulu de 60 milioane. Acestu resultatu nu a surprinsu pe nimenea si mai puțin neastoptatu i-a potutu veni contelui de Andrásy, cu tóta opozitiunea ce se redicase incontrai. Elu, atata trebuie se concedemu, cunosce fórté bine pe ungunii sei si scie se se faca interesantu la nemti, se-i castige pentru planurile sale. De aceea nici nu s'a temutu, ca i se va refusa cererea de creditu si déca cu tóte aceste 'si-a datu atata silintia spre a'si justificá politic'a inaintea delegatiunilor, déca a vorbitu pe fiecare dí cu orele intregi pana'i curgea sudórea de pe frunte, caus'a a fostu alta.

Cu tóte ca e maghiaru de vitia si unulu din intemeiatorii dualismului, Andrásy a trebuitu se faca esperientia durerósa, ca sistemulu acest'a departe de a favorisá politic'a esterióra a monarchiei, este numai o pedeca pentru ori-ce actiune energiósa in afara.

Altulu in loculu lui vediendu, ca manile i sunt legate, ca nu póte întreprinde in folosulu imperiului ceea-ce afla de bine si de necessariu a întreprinde, ar' fi facutu tóte incercarile possibile spre a se liberá de pedecile ce i le punea in cale situatiunea politica interna si déca ar' fi vediutu, ca nu merge, s'ar' fi retrasu mai bine, de catu cá se mai ié asupra-si sub asemeni grele impregiurari o responsabilitate atatu de mare. Andrásy inse nu a facutu asia, elu a remasu, s'a supusu durei necessitati, s'a incoveiatu cá tresthia in drépt'a si in steng'a dupa cunu suffá ventulu, numai pentru ca se simtiea indatoratu cá unguu a nu parasi unu postu de cea mai mare influentia tocmai in momentele cele mai critice, candu sistemulu dualisticu este mai multu amenintiatu din tóte partile. Desi a trebuitu singuru se esperieze catu de greu este a guverná cu acestu sistem, totusiu nu póte uitá, ca a confaptuitu la infintiarea lui, ca are se-i datoréscu întreag'a s'a carier'a.

Ministrulu nostru de esterne se lupta din respoteri cu neajunsele sistemului dualisticu, dér' cá amicu alu lui, cá unulu, care nu doresce resturnarea lui. De aci sfortiarile lui extraordinarie de a tiené ecuilibrulu între interesele generale ale monarchiei si cele speciale ale Ungariei, si de a infrená passiuunile periculóse ale conationalilor sei. Acesti'a i-au facutu si 'i facu inca cea mai mare opozitiune, acesti'a trebuiá se fia dér' mai antaiu, cá se dicemu asia, intieleptiti.

Éta dér' pentru ce a vorbitu Andrásy asia multu si cu atat'a focu mai cu séma in delegatiunea ungara. Elu a voitu se'si prepare ómenii pentru tóte eventualitatile si acést'a nu erá usioru. Déca, le dise elu in un'a din ultimele siedintie, a-si fi urmatu o alta politica, care o cerea-ti voi, opozitiunea, séu o fractiune a Ungariei, adeca sustinerea integritatii imperiului otomanu, cumu ar' stá astadi bilanti'a, unde amu fi? Ne amu fi incurcatu intr'unu resbelu c'unu statu mare vecinu, care ar' fi duratu póte dieci de ani si ne amu fi atrasu ur'a neimpacabila a popóreloru chrestine orientale cá unii, cari ne amu fi impotrivitu fericiei lorú viitórie. Si ce ar' fi urmatu de aci? Numai un'a, ca si déca amu fi invinsu, amu fi legatu sórtea monarchiei de-o stare de lucruri in Turci'a, care nici intr'unu casu nu s'ar' fi potutu sustiené.

Succesu-ia contelui Andrásy a capacítá pe unguni, a departá temerile lorú si ale nemtiloru austriaci in privinti'a aneciunei Bosniei? Se va vedé in curundu. Deocamdata delegatiunile au votatu creditulu de 60 milioane. Póte, ca momentulu nu mai e departe, in care se fia intrebuintiatu. Contra cui inse, déca cu puterniculu statu vecinu nu voimu se portamu resbelu? Delegatii trebuie, ca au intielesu fórté bine, ca ocuparea Bosniei si

Herzegovinei este póte neinlaturabila. In adeveru, de n'ar' fi Bismarck si Gorciacoff, amu poté admirá politic'a contelui Andrásy.

Congressulu.

S'au disu si scrisu multe despre viitoriulu congressu, dér' pana astadi inca nu este asigurata realisarea lui. Dupace a caditu planulu de a convocá adunarea europeana in Vien'a séu Baden-Baden, s'au invoitu in fine tóte poterile cá se se tiená in Berlinu. Cestiunea, ca óre se fia conferentia ori congressu, s'a decisu in favorulu unui congressu. Principele Bismarck a primitu apoi presiedinti'a congressului si s'au si desemnatu diplomatii, cari voru luá parte la adunare. A remasu numai o cestiune de resolvatu, dér' acést'a erá cea mai importanta, dela care depinde insasi sórtea congressului. Avea se se stabiléscu ordinea dilei a marei adunari, materialulu ce este a se regulá de catra poterile europene. Angli'a pretinde, cá tóte conditiunile de pace se fia supuse esaminarei congressului. Russi'a naturalminte nu este nicidecumu aplecata a face dependinte acuisitionile sale dela votulu adunarei europene, si prin urmare nu s'a prea grabitu a respunde la cererea cabinetului anglesu. Vediendu inse, ca Angli'a ia lucrulu fórté seriosu si ca la spatele ei se afla si Austro-Ungari'a, diplomati'a russésca a inventatu unu mediulocu minunatu spre a scapá din acést'a dilemma. A declaratú adeca, ca este gat'a a impartasi intregu tractatulu de pace fiacarei din marile poteri in parte, si ca déca nu a facutu acést'a deja pana acuma, caus'a este, ca a asteptatu cá tractatulu se fia mai antaiu ratificatu. Totodata a recunoscutu inse principiulu, dupa care fiacare putere va avé libertatea propunerii, a parerei si motiuniloru sale la congressu. Dupa scirile ultime inse Angli'a nu se multiamescu cu acést'a, ea voiesce, cá tractatulu intregu se fia asternutu congressului in modu oficialu. Pretensiunea ei categorica a produsu mare irritatiune in Petersburgu. Russi'a nu voiesce se cedeze si pericululu unui conflictu anglo-russescu e mare. Déca Angli'a nu'si va moderá cererea, congressulu va fi cu nepotintia.

Andrásy, cumu scimu, s'a si invoitu cu modalitatea propusa de Russi'a si acuma se teme numai, cá nu cumva prin opozitiunea ce-o face Angli'a se se impedece tienerea congressului. Siefulu oficiului nostru de esterne si-a pusu tóta speranti'a in congressu astfelu, incatu se póte dice, ca politic'a lui sta si cade cu congressulu. Precandu mai tóte celalte poteri cu Angli'a in frunte nu speréza nici unu bine dela viitoriulu congressu, cabinetulu austro-ungaru singuru astépta cu incredere rezultatele sale, dela cari 'si promite fórté multu. Adeveratu, ca dlu de Bismarck contribuie multu spre a tiené pe Andrásy in acea buna credintia. Candu barometrulu din Berlinu arata vreme buna, se insenineza si fruntea lui Andrásy, pentru aceea a produsu la Vien'a mare bucuria asigurarea, ce vine dela Berlinu, ca congressulu se va aduná pana la finitulu lunei curente. In Parisu se crede chiaru, ca déca va trece terminulu acest'a (31 Martiu) fora resultatu, congressulu cu greu se va mai aduná. Buletinulu celu mai nou din Vien'a inse dice, terminulu ultimú e 31 Martiu séu celu multu 2 Apriliu.

Intru aceea negotiarile continua cu tóte, ca mai sunt inca numai cateva dile pana la ultim'a Martiu. Se anuntia ca cabinetulu din St. James a adressatu la Petersburg unu feliu de ultimatum, cerendu dela Gorciacoff, cá se priméscu séu se refuse neconditiunatu pretensiunile categorice ale Angliei. Aceste sunt dupa „Memorial diplomatique“ urmatóriele: „Intregu tractatulu de pace se fia impartasitu congressului. In casulu absentiei lui Bismarck se se aléga unu presiedinte. Trupele russesci se fia duse 30 miluri departe de Constantinopolu. Greci'a se fia representata la congressu

si protocolulu finalu se se subscria de catra tóte poterile neutrale.“ Cererea Angliei relativu la asigurarea Constantinopolei prin retragerea trupeloru russesci este justa, ca-ci Sultanulu nu póte se fia consideratu de liberu compaciscentu, pe catu timpu capital'a Turciei se afla in puterea russulú. Bismarck, se dice, ca a voitu se aplaneze diferenti'a, proponendu cá congressulu se decida eventualu asupra retragerii trupeloru russesci, dér' Russi'a a respunsu negativu la tóte provocarile in privinti'a acést'a. Neintielegerile sunt dér' cumu se vede destulu de mari, se fia óre de ajunsu cateva dile spre delaturarea lorú?

Frezarile între Londonu si Petersburgu au luatú unu caracteru amenintiatoriu. Press'a russésca se afla deja in resbelu cu cea anglesa. Russii acusa pe Angli'a, ca cu pretensiunile sale ofensatórie voiesce se reintardie inadinsu intrunirea congressului, cá se castige timpu pentru pregatirile sale de resbelu. Standu astfelu lucrurile, este de mare insemnatate scirea, ce vine dela Parisu, ca Françi'a s'ar' fi intielesu pe deplinu cu Angli'a despre tóte punctele referitórie la congressu. Déca se va adeveri acést'a scire, apoi alianti'a dintre Lord Derby si ministrulu de esterne francesu Waddington póte se aiba inca mari si neprevedute consecintie.

Se vorbesce multu si de o conferintia prealabila, care adeca se se tiená inaintea congressului si care se se ocupe numai cu unele cestiuni formale si de regulamentu, spre esemplu intrebarea despre positiunea maioritatii si minoritatii in viitoriulu congressu. Va decide votulu tuturor poteriloru séu votulu maioritatii? Trebuie se se supuna minoritatea la maioritate? Cestiunile aceste sunt de cea mai mare insemnatate.

Punemu casulu, ca un'a din poterile reprezentate protestéza contra órecarei decisiuni luate in unire de tóte celalalte. Ce va fi atunci? Decisiunea aceea va avé valóre séu nu? Dela modulu cumu se voru prevedé casurile de natur'a acést'a depinde inse'si resultatu congressului. Nu intielegemu dér', cumu ar' poté o conferintia preliminară se decida asupra unor cestiuni cá aceste, cari se refera chiaru la drepturile si datoriele poteriloru congressului. Germani'a lucra intr'acolu, cá se se recunosca, ca votulu maioritatii poteriloru va fi decisivu in congressu. Modalitatea acést'a 'i convine si Russiei, dér' Angli'a e cu totul in contra, temendu-se, cá nu cumva se fia maiorisata. Angli'a a declaratú, ca voiesce se si pastreze tóta libertatea actiunei si decisiuniloru sale in viitoriulu congressu. Asiadér' votulu unei singure poteri póte se nimicéscu tóte lucrurile congressului. Pentru cá aceste se aiba succesu, ar' trebui cá tóte decisiunile se se ié cu unanimitate. Candu neintielegerile sunt inca inainte de a se aduná congressulu atatu de mari, este cutezatu a sperá ca ele voru inceté cu diu'a intrunirei lui.

Mai este inca o cestiune fórté insemnata, care asemena nu s'a resolvatu pana acuma. Poterile nu s'au potutu intielege inca despre aceea, ca óre se fia admise la congressu Greci'a, Romani'a, Serbi'a si Muntenegrulu si cumu, cu votu decisivu, séu numai cu votu consultativu? Se pare inse, ca s'au invoitu cu tótele, cá aceste state mici la ori-ce intemplantu se nu fia admise dela inceputu, ci mai tardiu in decursulu congressului. Diuarele sustienu, ca atatu Greci'a, catu si Romani'a, Serbi'a si Muntenegrulu voru fi admise la congressu numai cu votu consultativu, avendu dreptulu de a fi reprezentate prin delegati speciali. Acuma se discuta despre aceea, ca óre acesti delegati se aiba dreptu a luá parte la tóte desbaterile congressului séu nu. Unele poteri ar' voi se se otarasca, ca delegatii romani, greci, serbi si muntenegrini voru poté luá parte numai la consultarile privitórie la positiunea stateloru ce representa.

Vediendu diferentiele, ce esista între poteri,

amu trebui se perdemu tóta speranța în realizarea ideei celei mari a congresului. Póte, ca pe candu scriemu, sórtea lui se fia decisa. În ori-ce casu nu potemu se asteptamu multu dela o adunare, fia si europeana, într-unu timpu, în care predomnesce parerea, ca tractatele scrise nu mai au valóre si ca poterea merge inaintea dreptului.

Navigatiunea dunareana si prizonierii turci.

Cetimu în „Romanulu“ :

Scirile cele bune sunt atatu de rare, în catu pe un'a puseramu man'a si cu dens'a incepemu.

Ni se spune din sorginte sigura, ca prin lucrările comisiunii dunarene canalulu dela Sulina va fi liberatu comerțului peste vr'o diece dile. S'afirma asemenea, ca totu în acestu timpu guvernulu rusescu si turcescu voru curati tóta partea Dunarei de torpile si navigatiunea va fi libera si sigura.

Scirea cea buna sfersita, trecemu la alt'a, care este mai multu rea de catu buna.

Aflamu, ca guvernulu nostru a facutu cunoscutu guvernulu turcescu, ca în considerare, ca resbelulu a încetat de faptu, se tramita se ié prizonierii ce avemu si se ne redea pe cei 4, 5 ai nostri, ca-ci atati'a se dice ca ar' fi avendu, dintre cari 1 oficeriu. Guvernulu otomanu a multiamitu, dér' faptulu nu s'a potutu face. De ce? Cuartirulu rusu a disu, ca nu este inca timpulu si, Turci'a supunendu-se, lucrulu a remasu în status-quo. Suntemu informati ca russii astadi inca tramitu în Russi'a prizonierii loru. Care se fia caus'a n'o scimu. O telegrama din Constantinopolu spune, ca guvernulu rusu ar' fi cerendu inainte de a liberá prizonierii unu a-contu de trei millióne de livre si ca ar' fi concentrandu multa ostire lenga Constantinopolu. Guvernulu nostru inse a liberatu vreo doui pasi si vreo doui coloneli, cari pe parola au si plecatu la familiiele loru.

Transilvani'a.

Del'a Resinari, 14 Martiu 1877.

Credu, ca va interesá pe onor. publicu cetitoriu se afe cevasi despre starile nóstre comunale pe care le vomu atinge inse deocamdata numai superficialu. . . Ar' fi fórte bine, si fórte salutaru, candu trebile nóstre le amu poté între noi insine complaná si se nu fimu necessitati a apelá inzedaru de atatea ori la pretura, la consistoriu, vicecomite si în alte locuri. Desvoltarea nóstra spirituale si materiale stagnéza, ba ce e mai multu si viitoriulu acestei renumite comuni — este amenintiatu! . . . Nu voiescu se fiu istoriculu evenimentelor aloru cincisprediece ani si se descriu tote fazele anilor acestoru vitregi, prin care au trecutu comun'a nóstra, ca-ci colónele pré stimategi „Gazete“ nici ca ar' suferi descriere atatu de lunga — voiu observa numai, ca unii individi au amblatu inca de multi ani în ruptulu capului, cá se ajunga, la potere, cá se conduca ei destinele comunei nóstre. Eca ca au ajunsu! . . . noi inse suntemu desbinati — formamu doue partide!

Poporulu sumutiatu, din tempurile vechi, de eroii dilei de astadi, au datu votu de neincredere si blama oficiului comunale de mai inainte si voidu — intocmai, cá unu medicu conscientiosu — prin cura radicale a departá totu cei reu din corpulu morbosu, au depusu judele, pe toti juratii, au alungatu pe notariu, directore, invetiatoriu si medici — ér' acumu ce se vedi? Óre poporulu nostru este multumitu? Óre comun'a nóstra prosperéza? Se privimu la padurile nostre! ele sunt mai devastate? Fiacare este cuprinsu de mirare: ca unu tempu asia scurtu a fostu în stare a ne aduce la sapa de lemn. Si pentru ce? Pentruca ómenii nostri traiescu acumu numai si numai de pe lemne, cari le ducu si vendu în Sibiiu. Grosulu populatiunei nóstre n'are altu venitu. . . Dér' déca ven'a ast'a a castigului v'a secá? si trebuie se sece. . . Lasu ca padurile în giurulu unei comune sunt si din punctu de vedere sanitariu fórte folositorie, apoi sunt si unu scutu contra trasnetelor si fulgerelor dese la casuri de tempestati, cari 'si descarca tóta poterea loru electrica într'ensele. Atata nepasare pentru Resinari si pentru benele loru din partea — chiaru a filoru loru, e susprindietória.

Dér', candu cugetu la alu doilea pecatu stramosiescu, candu cugetu, ca noi avemu interesele aloru 27.000 fl. m. c. pentru a ajutorá studintii nostri la scoli, pentru a ne cresce meseriasii, avendu statute intarite de guvern si binecuvantate de poporulu romanu, stau pe ganduri, — ca de trei ani nu se-au datu nici macaru o par'a pentr'unu scopu atatu de sublimu si salutaru. — Multu me miru, cumu potu fi unii ómeni asia de impetriti. În locu de a se ingrigi, cá acelu fondu se crésca

si se sporésca, cá ródela lui se se laticésca în tóte partile si se devina folositoré natiunei, spre fal'a comunei sta nefolositu! . . . Credu ca astfeliu de manipulare mirósa deja rusinosu, de cumva are rusinea vre-unu miroసు. Ce e si mai multu statutele vechi, în adunarea unei reprezentantie comunale, se-au anulat, pentruca au pledatu unu omu, carele se falesce fulminantu, ca elu este juristu, ca acelea nu sunt bune si se se face altele noua. Adeveratu, ca în statutulu vechiu se afla si unele strungi — dér' elu — dupa modest'a mea opiniune, are se sté în valóre pana atunci, pana candu statutulu nou este intaritu! Óre ce ar' face ómenii unui stat, candu unu ministeriu nou ar' dice: eu voiu dá alte legi mai bune cá antecessorii mei, voi glóta acceptati, pana candu le voiu fauri; pana atunci nu aveti legi — faceti ce voiti! — Asia, dle juristu cugeti dta? Ce e dreptu, eroii dilei imputa inca, ca juratii vechi au datu stipendie cui au vrutu si au poruncitu dupa placu si gustu, dér' ei celu puçinu au datu, ómenii se au folositu si indemnatu la totu ce e nobilu si frumosu! D-vóstra nu faceti nimica; imbatati numai populatiunea cu apa rece, vorbiti de scóle reale, de scóle industriale si nu cugetati la aceea, ca nu aveti parale. — Si în urma tóte sunt vorbe dulci aruncate în ventu. . . Nu vedeti, ca tóte posturile mai inalte sunt ocupate de straini? si acesti'a sunt, lovitura dupa lovitura urmandu — siliti a se departá din comun'a nóstra. Me temu fórte ca în asta privintia vomu ajunge de proverbii si nimeni nu va voi se ocupe vreunu postu, fia acél'a catu de bene dotatu. Nu vedeti, ca copii vostri cuaflicati fugu de voi intocmai cá prunculu arsu — de focu? . . .

Livius.

Respunsulu unui Russu.

la scrisórea colonelului Alesandri adresata principelui Gorciacoff în cestiunea Basarabiei.

Dupa cumu amu observatu în numerulu nostru antepenultimu diariulu „Le Nord“ din Bruxelles a publicatu unu respunsu la scrisórea dlui Alesandri subsemnatu „Unu Russu“. Acestu respunsu esitu, cumu se crede, din péné'a unui diplomat rusescu de frunte, care convine adeseori cu Gorciacoff si cunósce prin urmare bine ideile cancelariului în cestiunea russo-romana este fórte importantu din mai multe puncte de vedere. În elu se oglindéza tóta politic'a russésca si situatiunea de față creata prin succesele ei. Dintr'ensulu potemu se cunósce mai bine adeveratele intentiuni ale Russiei față de miculu stat romanu învecinatu. De aceea 'lu lasamu se urmeze în estrasu.

Anonimulu Russu incepe dicundu, ca elu nu e poetu ci omu politicu si ca pentru a respunde la scrisórea elocuenta a dlui colonel Alesandri, adresata printiului Gorciacoff, va remané pe terenulu ce'i e familiaru, acela alu politiceii practice. Nu este datu dice, decatu vulturiloru de a planá în aeru. Voiesce se lase la o parte ideile cele mari de nationalitate, cari apartienu religiunii simtiementului mai multu decatu celei a politiceii. Se póte ca se vina o di, candu popórele de aceeași rasa si limba se se intru'nésca tóte în state compacte si omogene. În aceea di Russi'a nu va avé a se plange ca-ci numerulu popóreloru de aceeași rasa i-ar' asigurá o situatiune respectabila. Logic'a umana inse este strania. Indata ce Russi'a arata cea mai mica simpatia catra popórele congenere, incepe a se strigá, ca e panslavismu, dér' candu Itali'a si Germani'a si-au realizatu unitatea loru nationala trecundu peste corpulu tuturor tractatororu, si candu astadi Romani'a invóca acelasu principiu alu unitatii de rasa, se gasesce ca lucrulu este fórte naturalu.

Revenindu la politic'a practica, éta ce gasesce în dreptu si în factu: Russi'a a cuceritu successiv tóte provinciile sal- de média-di dela turci si dela tataru, Basarabi'a e din numerulu loru. Acést'a a costat'o doui secolu de lupte sangeróse. Déca a fostu vreodata cuceriri legitime, scrie anonimulu, apoi aceste sunt negresitu acele ale Russiei, care a resturnatu pedecile ce i s'au opusu pentru a ajunge la fruntariiele sale naturale. Dér' urmarindu acést'a sarcina istorica, Russi'a nu a uitatu de rasele congenere séu coreligiunarie puse sub dominatiunea inamicului comunu alu christianismului. Pentru alu slabi pe turcu o politica buna cerea de alu lovi la elu în casa, venindu în ajutorulu raselor chrestine ce aspirau a-si scuturá jugulu. Acést'a nu probéza decatu unu lucru, solidaritatea strinsa ce unesce pe Russi'a cu Orientulu chrestinu. N'a fostu datu inse niciodata Russiei se finésca cu deseversire oper'a s'a emancipa-

trice, intotdeauna ea a trebuitu se se opreá inaintea interventiuiloru jaluse ale Europei, spre care se întorcu astadi privirile mai multoru popóru din Orientu. Totusi aceste au profitatu în modu însemnatu de victoriele Russiei, de protectiunea ei. Romani'a mai cu séma 'i datoréza esistenti'a. Far' de dens'a ea ar' fi inca despartita în doue provincii sub dominatiunea directa a Turciei. Apoi continua asiá:

„Nu voiescu se pronuntiu cuventulu de recunoscintia. Acést'a e unu simtiementu, care n'are cursu în politica. Dér' se nu esimu din dreptu si din interessu. Ca-ci aceste sunt, déca nu me insielu, cele doue fare, care illuminéza calea barbatiloru d-vóstre de stat. Ei ne-au datu proba despre acést'a, candu abia în posesiunea autonomiei complete, ce armele Russiei le asigurasese, n'au esitatu de a se oferi poteriloru occidentale cá avangard'a Europei contra Russiei, pentru a-si castigá spriginulu cabinetelor în favórea unirei loru într'unu singuru stat. Aceste pretinse dibacii politice erau la mod'a dilei. Napoleonu III érá medelulu si facuse scóla.

Statu-quo teritorialu castigatu Russiei a fostu modificatu în 1856, nu în virtutea unei cuceriri. Fasti'a de teritoriu basarabianu, care i s'a smulsu, nu érá de locu în cestiune si nu fusese teatrulu nici unei operatiuni de resbelu. Acést'a cestiune a fostu reclamata de catra poterile cele mari în virtutea unei clause produsa în ultim'a óra de spiritulu facundu alu comitelui de Buolu. Scopulu loru nu fusese nici cumu de a lucrá în avantagiulu Romaniei, care nu esistá inca, nici chiaru a Moldovei, care nu luase parte în resboiu si n'avea nici unu titlu deosebitu la solitudinea loru. Cugetarea, care presidase la acést'a combinatiune, érá austriaca inainte de tóte, si comitele de Buolu reusise a face germana si europeana. Acést'a cugetare constá a departá pe Russi'a dela Dunare, a carei libera navigatiune e acusau, ca o împiedeca, si a'i inchide drumulu Turciei, a carei intrare maritima ei érá în acelasi timp inchisa prin reducerea flotei sale din marea Neagra. Nu voiescu se ma intindu asupr'a meritului acestei stipulatiuni. Me marginescu a constatá, ca nici la Romani'a, a carei nume nu fusese inca pronuntiatu, nici la Moldov'a nu se gándeá absolutamente nimeni. Voiau simplu se ié acestu teritoriu dela Russi'a. Cui se'lu dè? 'lu anesara la Moldov'a cá la vecin'a cea mai inofensiva, si acést'a consideratiune influentiá negresitu asupr'a consimtiementului Russiei. Ea érá deprinsa a privi pe Moldov'a cá pe unu copilul nascutu din ea. Era o cessiune între rude; nu esiea din familia si nu putea aduce nici o vatamare Russiei. Acestu punctu este essentialu si atragu asupr'a lui atentiunea d-vóstre, ca-ci nici odata Moldov'a n'ar' fi potutu se se gándeá a jocá rolulu, pe care si'lu atribue astadi Romani'a.“

Credeau — dice anonimulu russu mai departe — ca au asigurat prin tractatulu dela Paris pentru totdeauna esistenti'a imperiului otomanu. Faptele inse au pronuntiatu judecat'a lor asupr'a acestoru ilusiuni. Astadi motivele, cari poteau se justifice animositatea mariloru poteri contra Russiei nu mai esista. Libertatea navigatiunii guriloru Dunarii a devenitu unu principiu internationalu pusu sub garanti'a mariloru poteri si sub controlulu unei comisiunii europene. Acést'a e dér' asigurata; catu pentru ide'a de a inchide Russiei ori-ce drumu pe teritoriulu otomanu, resbelulu actualu a demonstratu si Europ'a a trebuitu se recunósca, ca o natiune mare nu se lasa a fi oprita de bariere artificiale candu onórea si interesele sale sunt în jocu. Sistemulu inventatu pentru a scapá Turci'a a contribuitu numai la pierderea ei. Chiaru actulu, care sanctionase acestu sistemu politicu (tractatulu de Paris) a fostu ruptu. Prim'a lovire ia dat'o man'a Moldovei, care s'a unitu cu Valachi'a în contra tractatului din 1856 si a protocóleloru diplomatiei. Principatele-Unite i-an datu o noua lovitura chiamandu unu printiu strainu si constituandu statulu romanu, care astadi finesce de a distruge oper'a efemera a intieptiunei cabinetelor proclamandu-se independentu. Déca, dice anonimulu, voiti se revindecati stipulatiunea, care a anesatu la Moldov'a acestu teritoriu basarabianu, puneti lucrurile în stare, în care erau candu i-a fostu cedatu: Romani'a se se desparta în doue principate, avendu fiecare hospodarulu seu s. c. l. Atunci veti poté invocá tractatulu din 1856.

Atata pentru dreptu. Catu pentru interessu crede, ca nu e necesariu a demonstrá, ca Europa nu mai are nici unulu pentru a pretinde mantienerea acestei stipulatiuni. Nu voiesce se vorbésca de simtiementele nationale ale Russiei, cari au órecare dreptu a fi ascultate. Le opuneti adeveratu, acele ale Romaniei. Ce resulta de aci? E ca într'o cumpana sunt cerintiele a 80 mil. în cealalta acele a 5 millióne. E legea celui mai tare, veti dice? Nu! e legea maiortatii. Anonimulu adauge:

„Pentru ce se o recunósceti în politica? Dér' este pe lenga acést'a unu interessu politicu majoru pentru Russi'a

in revendicarea acestui teritoriu, si trebuie se adaugu, ca atitudinea actuala a guvernului d-vostre contribuie a dá acestui interesu o importantia capitala. Este claru, ca Russia n'ar' poté permite niciodata, cá oper'a ce a indeplinitu ca pretiulu unoru sacrificii atatu de mari, care este completarea, asi voi se potu dice, incoronarea misiunii sale istorice seculare in Orientu, se fia pusa érași in cestiune. Ea trebuie se vegheze la siguranti'a s'a si se si protegeze dezvoltarea. Ea n'ar' poté prin urmare consimti a se lasá se fia separata de Bulgari'a prin obstacule materiale. Asiá dér', atitudinea actuala a guvernului romanu trebuie din nenorocire s'o faca a prevedé, ca in casulu candu ar' fi obligata a veni se apere Bulgari'a contra periculeloru din afara, ar' riscá de a gasi in Romani'a nu unu concursu amicabile, nici chiaru o cale deschisa, ci unu obstaculu de adobitu. Regretu de a avea se semnalediu o asemenea eventualitate. Dér' ea trebuie se se impuna prevederiloru Russiei si acést'a e pentru ea unu motivu mai multu, voiu dice, chiaru o datorita imperiósá, de a'si menegea unu contactu imediatu prin propriulu seu teritoriu cu tier'a, pe care o dítbera si pe care va fi póte in casulu de a o aperi'a."

Cutéza a dice ca interessulu Romaniei, ar' trebui se fia acolo identicu. Barbatii de statu romanu se conducu prea multu de aciomi'a, ca in politica egoismulu e datorita natiuniloru. Acesta trebuie se fia inse bine intielesu. Era unu timpu candu Moldo-Valachi'a se confundá cu marea massa a popóreloru chrestine din Orientu, candu boierii bogati donau averile loru locuriloru sante pentru a concurá la lupt'a santa contra Semilunei. Liberalii modernu romanu au rupt'o cu aceste traditiuni vechi. Fiacare pentru sine si Ddiu pentru toti! acést'a-i devis'a loru. Deci e mai multu decatu o crima, e o gresiéla. „Solidaritatie popóreloru chrestine sub puternic'a egida a Russiei datoriti ca esistati. Ati face reu de a uitá acést'a izolandu-ve de celelalte rase chrestine“, esclama anonimulu russu. Apoi dice, ca numai desbinarea acestoru rase a facutu posibila invasiunea musulmana acumu 400 ani, ca nimenea nu póte garantá, ca favorisati de-o asemenea desbinare si in mediuloculu unei perturbatiuni europene, Turcii nu voru cautá a recuceri ceea-ce armele Russiei le a smulsu. Romanii ar' fi atunci cei antai espusi la resbunariile loru. Nu vedeti, esclama, ca izolanduve de Russi'a si de manunchiulu raseloru chrestine compromiteti totu viitorulu Orientulu? Discordiele intestinale si rivalitatile politice ale poteriloru europene, potu impedece mai multu inca, decatu jugulu turciloru, dezvoltarea Orientulu, care póte deveni o arena sangerósá de turburari si de resbelu. Dupa acésta continua asia :

„Nu credu, ca acést'a este rolulu ce convine Romaniei si ca va trage vr'unu profitu din elu. Emancipata cea intai, protegiata de Europ'a, initiata la elementele civilizatiunii, pentru care a aretatu aptitudini necontestabile, Romani'a pare mai curundu a trebui se fia institutricea raseloru asuprite, care au de facutu primulu loru pasu in caile libertatii. Ea trebuie se le calauzésca cu esperienti'a, conlitate si asistenti'a s'a. Nefindu nici gréca nici slava, ea ar' poté fi unu elementu ponderatoriu, o legatura, care se unésca pe tóte rasele chrestine intr'o solidaritate, far' de care destinalele loru ar' fi compromise. Acestu rol ar' asigurá Romaniei amicitia Russiei, o positiune preponderanta in lumea noua chrestina, care cauta a se degagiá de chaosulu secularu, in care a vegetatu; ea ar' gasi in acést'a elemente de prosperitate materiala. Acést'a nu e óre mai bine decatu politic'a de egoismu, pe care pare a voi s'o urmeze? Scimu, ca la d-vóstra lumea este sedusa de esemplulu neutralitatii Belgiei si ca se curtenesce Europ'a pentru obtinerea unei asemenea garantii. Acést'a ar' fi o fórte mare eróre. Ceea-ce face neutralitatea Belgiei, nu'i garantia charteloru scrise. In dilele nóstre aceste peteci de charta mai n'au valóre practica. Angli'a incesi a declarat, candu cu afacerea Lucsemburgului, ca garantiile, la care a participatu, nu sunt obligatorie in ochii sei, decatu intru catu ele afectéza interesele sale. Ceea-ce face neutralitatea belgica, este tocmai interessulu vitalu ce are Angli'a, pentru-cá portulu Anvers se nu cada nici-odata in manele unei poteri mari. Neutralitatea d-vostre este virtualminte garantata prin factulu, ca nici unulu din vecinii d-vostre nu póte consimti, cá se suferiti dominatiunea celuiialtu. Nu cautati alt'a mai buna, si printre vecinii d-vostre se sciti a deosebi pe acelu, supra caruia poteti se ve sprijiniti cu mai multa siguranti'a.

Crede ca a disu destulu pentru a demonstrá catu de multu interesele Romaniei bine intielesu sunt legate de acele ale Russiei si ce gresiéla ar' comite romanii alienandu-si bunavointi'a unui vecinu puternicu, apoi dice: „Ve faceti unu titlu precisu din conventiunea ce Russi'a a inchiaiatu cu d-vóstra si din partea activa si onorabila ce ati luat u la resbelu. Permeteti-mi se ve spunu francu ca nici unulu nici altulu din aceste argumente n'are valóre practica. Inainte de a inchiaia conventiunea cu Russi'a ati sondatu mai antai pe Europ'a

pentru a vedé, déca ea nu ar' consimti a garantá neutralitatea d-vostre. Numai dupa ce n'ati reusitu la cabinetu, dupa ce v'ati convinsu, ca, in lips'a unei conventiuni de trecere, Russi'a va fi silita a ve considerá de parte integranta a Turciei si a ve tractá, cá beligeranti, numai atunci v'ati decisu a concurge la oper'a de eliberare a chrestiniloru intreprinsa de Russi'a. Claus'a conventiunii prin care va garantatu integritatea teritoriala (Art. II) n'a avutu niciodata altu intielesu decatu a ve preservá de consecintiele possibile ale cooperatiunii dvostre fia din partea turciloru, dupa siansele resbelului, fia din partea interventiuiloru straine ce elu potea aduce. Niciodata inse Russi'a n'a intielesu se ve asigure possessiunea unui teritoriu pe care lu considerá, cá alu seu, si care nu'a fostu de catu accidentulu unitu cu Moldov'a pentru ratiuni, cari astati nu mai esista.“

Cá proba, ca Russi'a a intielesu asia articulu II citéza factulu, ca in momentul subsemnarii conventiunii Russi'a a impartasitu cabinetulu anglesu conditiunile eventuale, intre cari era si restituea Basarabiei. Guvernulu romanu trebuie se scia de acést'a restituire si se fia cu totulu preparatu pentru ea. O atitudine leala, far' de cugutare ascunsa, dice, ar' fi intaritu pentru totdeauna legaturile, care unescu pe Russi'a cu d-vóstra si ar' fi folositu mai multu Romaniei, decatu calea ce ati creditu, ca trebuie se urmati, cautandu a atitiá contra Russiei reau'a vointia a Europei, si acést'a intr'unu momentu, candu sarcin'a armatelor russe, departe de a fi terminata, intra in periodulu celu mai criticu. Déca chiaru din intemplantu ar' reusi aceste manopere si guvernulu russu, spre a nu periclitá oper'a cea mare, ar' consimti a nu pretinde acuma retrocesiunea, succesulu ce veti fi obtinutu, ar' fi o victoria á la Pyrrhus. Russi'a nu va renuciá la ceea ce considera cá unu dreptu si o cestiune de onóre. Ea intr'o di totu ar' revendicá acestu dreptu, fora a mai crutiá séu a oferi compensatiuni. Dice apoi ca vorbesce cá unu amicu ferbinte si convinsu. Cá russu are firm'a credintia, ca e datorita traditionala si interessulu presentu si viitoriu alu Russiei a fi pururea protectricea binevoitóre a Romaniei si de ai asigurá independentia si prosperitatea, cá unu interessu russu. Nu se indoieste ca barbatii de statu romanu voru sci se aprecieze cu inteligenti'a si spiritulu loru inaltu argumentele sale, dér' ii provóca se se ferésca de-o stanca, de atacurile opozitiunii inversiunate, care aspira ai resturná pentru a se pune in loculu loru. Cestiunea Basarabiei ofera unu terenu favorabilu acestoru atacuri, ea permite de a passioná massele ratacindu-le. Crede ca ministrii au voitu se intórca agresiunea print'unu succesu diplomaticu aparentu. Numai asia isi póte esplicá atitudinea pe faéa ostila ce au adoptatu facundu apelu la Europ'a intr'o cestiune, care ar' fi trebuitu se se trateze intre guvernulu russu si romanu. Sunt momente, dice in fine, candu datorita barbatiloru de statu e de a resiste cu firmitate la preliminarile partideloru si la pasiunile masseloru ignorante chiaru cu risculu de a perde poterea. „Crede ca Romani'a e in unulu din acele momente. Credeti-mi c'ar' fi a pune viitorulu seu sub triste auspicii, alienandu 'i pentru totdeauna bunavointi'a si afectiunea marelui imperiu, caruia datoresce a esista.“

Cartea verde a Romaniei.

Cap. III. — Independintia Romaniei. — Resbelulu cu Turci'a — Violarea crucii rosie de armatele otomane. (Urmare si fine.)

29. O telegrama a dlui Degré anunciandu, ca dupa o comunicare facuta ministrului de esterne din Berlin, Pórt'a a notificatu agentiei romane din Constantinopolu, ca in urm'a conventiunii cu Russi'a privesce functiunile sale cá suspendate. (22 Aprilie)

30. Scrisóreá gerantulu agentiei din Constantinopolu, care aduce la cunoscinti'a ministrului, ca functiunile agentiei sunt suspendate, si ca a dobanditu asigurare, ca nici unu agentu strainu nu va consimti a se insarciná de protectiunea supusiloru romanu. (22 Aprilie.)

31. O telegrama circularia a dlui Cogalniceanu privitóre la bombardarea orasielor deschise romane si la jafurile comise de basi-uzuci la Bechet. (26 Aprilie.)

32. O telegrama a dlui Balacénu relatandu o convorbire ce a avutu cu baronulu Orczy la Vien'a. Baronulu 'i a spus, ca nimeni nu póte tagadiu Romaniei dreptulu d'a respinge prin fortia agresiunile Turciloru. A adaugatu, ca vorbindu de aceste acte de agresiune cu Aleco-pasi'a, amba-

dorele otomana 'i a respunsu, ca, de candu s'a iscalitu conventiunea cu Russi'a, Turci'a se considerá, cá in stare de resbelu cu Romani'a (27 Aprilie.)

33. O telegrama a dlui Cogalniceanu insciintandu pe agentii romani in strainetate, ca Turcii au bombardatu Calafatulu, care la a sieptea lovitura, a respunsu. (27 Aprilie.)

34. O scrisóre a delegatulu Romaniei la Tulcea, anunciandu ministrului plecarea s'a si a mai multoru familii. (27 Aprilie.)

35. O telegrama circularia a dlui Cogalniceanu faucendu cunoscutu agentiloru romani motiunea camerei de la 30 Aprilie.

36. O nota a dlui Cogalniceanu, care esplica agentiloru romani atitudinea guvernului de la declararea resbelului si necesitatea, in care se afla astadi d'a nu mai remané spectatoru nemiscatu la predarile, jafurile si amenintiarile otomanilor. (2 Maiu.)

37. O telegrama a dlui Cogalniceanu, care insciintéza pe agentii romani despre macelurile, ce se facu pe tiermulu romanu. (6 Maiu.)

38. O telegrama a dlui Cogalniceanu privitóre la navigareá Dunarii a carei interdicere nu se póte in nici unu modu imputá guvernulu romanu. (6 Maiu.)

39. O telegrama a dlui Degré aducundu la cunoscinti'a ministrului, ca guvernulu germanu nu voiesce a esi din rezerv'a s'a si nu póte respunde la memoriulu guvernulu. (7 Maiu.)

40. Telegrama ale dlui Cogalniceanu in privinti'a navigarii Dunarii. (10, 11, 12 Maiu.)

41. O nota, circulara a dlui Cogalniceanu in privinti'a torpileloru aruncate de Turci in Dunare. (13 Maiu.)

42. Telegrama a dlui Balacénu, care informéza pe guvernulu, ca Osman-pasi'a a scrisu la Constantinopolu, ca si va dá demisiunea déca nu va fi autorisatu a luá Calafatulu. (20 Maiu.)

43. Not'a dlui Cogalniceanu privitória la proclamarea independintiei. (22 Maiu.)

44. Not'a dlui Cogalniceanu catra represintantii straini, prin care le aduce la cunoscintia jafurile si crudimile comise de Turci pe rip'a stanga a Dunarii. (30 Maiu.)

45. Not'a dlui Cogalniceanu catra agentii straini, in privinti'a bombardarii orasielor Giurgiu, Calafat, Olteniti'a Reni, Galati si Brail'a si sperandu, ca la incheierea pazei, puterile voru binevoi a admite neutralizarea completa si definitiva a Dunarii in partea s'a de la resaritu. (22 Iuniu.)

46. Not'a dlui Cogalniceanu, care aduce la cunoscinti'a agentiloru diplomatici straini manifestulu M. S. Domnitorulu cu ocasiunea trecerii trupelor romane peste Dunare si esplica atitudinea Romaniei. (30 Aug.)

47. Telegrama dlui Cogalniceanu, care denuncia contraventiunile la conventiunea de Genev'a comise de Turci. (2, 3, 10 Sept.)

48. Not'a dlui Cogalniceanu catra agentii straini pentru a denunciá macelulu maiorulu Nic. Ión si alu capitanulu Nastase. (10 Sept.)

49. Not'a dlui Cogalniceanu in acésta privinti'a, si care solicita o ancheta seriósá din partea puteriloru straine. (12 Sept.)

50. Telegrama dlui Balacénu informandu pe ministrulu de esterne, ca comitele Andrásy a promisu a faee energice remustrari la Constantinopolu in privinti'a macelulu ranitoru romanu. (16 Sept.)

51. Telegrama dlui Degré anunciandu, ca guvernulu germanu nu póte luá initiati'a pentru o ancheta, ceea ce l'ar' face se ésa din neutralitatea s'a. (17 Sept.)

Diverse.

(Processulu Miletici) s'a pertractatu in 20 Martiu n. inaintea senatulu pentru cause criminale alu tablei regesci din Budapesta. Dupa ce s'au cetitu depunerile martoriloru si ale acusatiloru a dezvoltatu aperiatorulu Dr. Polit cele 6 puncte, pe care se basá cererea de nullitate a acusatulu. La órele 12³/₄ a cetitu presiedintele Fabiny sentinti'a tablei, care suna asia: Respingundu-se tóte punctele nullitatii, se confirma sentinti'a instantiei prime.

(Espositiunea de la Parisu.) Este interessantu, ca cu tóta seriozitatea timpulu, cu totu pericolulu unei conflagratiuni europene francesii nu se lasa a fi conturbati nicidecumu in lucrarile si pregatirile pentru espositiune. De candu s'a fostu proiectatu acést'a espositiune, s'a vedutu,

